

# sezione A

## 1<sup>a</sup> declinazione

Presente indicativo, imperativo,  
infinito dei verbi in -ω e di εἰμί

I casi e le loro principali funzioni

## unità 1-2

- Femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α puro
- Indicativo presente attivo dei verbi in -ω
- Indicativo presente di εἰμί
- Nominativo, accusativo, vocativo
- Genitivo di specificazione
- Dativo di termine, vantaggio e mezzo
- Usi delle particelle μέν e δέ

### 1 Traduci le seguenti frasi.

1. Ήσυχίαν ἄγομεν ἐν ταῖς συμφοραῖς.
2. Αἱ ἐπιθυμίαι αἰτίαι εἰσὶ τῆς δουλείας.
3. Ἡ φιλία ἀγκυρά ἐστι ἐν τῇ ἀτυχίᾳ.
4. Ἐν τῇ τῆς στρατιᾶς ἀνδρείᾳ ἡ σωτηρία τῇ χώρᾳ ἐστίν.
5. Ἡ στρατιὰ ἀνδρείᾳ καὶ εὐταξίᾳ σώζει τὴν χώραν.
6. Ἐν τῇ τῆς θεᾶς βοηθείᾳ ἡ τῆς στρατιᾶς σωτηρία ἐστιν.
7. Ἡ μὲν διαφορὰ δουλείαν, ἡ δὲ δουλεία συμφορὰς φέρει.
8. Πολλάκις ἡ λαλιὰ συμφορῶν αἰτία ἐστίν.
9. Αἱ τῶν πετρῶν κοιλίαι νεοττιὰς ἔχουσι τῶν περιστερῶν.
10. Βίαν βίᾳ ἀμύνομεν.

### 2 Elogio della concordia

VERSIONE

Indicativo presente attivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α puro, usi delle particelle μέν e δέ.

1. Ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ἡ τῆς χώρας εὐπορία καὶ εὐτυχία ἐστίν· αἱ διαφοραὶ γὰρ ταῖς χώραις
2. συμφορῶν αἰτία εἰσίν. Ἡ μὲν ὁμόνοια ἐλευθερίαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἡ δὲ διαφορὰ δουλείαν
3. καὶ ἀτυχίαν τίκτει. Τῇ ὁμονοίᾳ καὶ εὐσέβειᾳ αἱ βασιλεῖαι εὐτυχίαν μὲν αὐξάνουσί τε καὶ
4. πλουτίζουσι, δουλείαν δὲ φεύγουσιν. Θαυμάζομεν τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν σοφίαν· ἡ σοφία
5. γὰρ τῶν θεῶν δωρεά ἐστιν.

## 3

**Quadretto bucolico**

VERSIONE

Indicativo presente attivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1ª declinazione in -α puro, usi delle particelle μέν e δέ.

- 1 Ἡμέρα ἔστι· αἱ δὲ ιέρειαι ἐμπειρίᾳ αἴρουσι τὰς ἔλαιας καὶ φέρουσι τῇ Ἐστίᾳ· ἡ Ἐστία θεὰ τῆς οἰκίας ἔστι καὶ φυλάσσει τὰς ἀγνιάτες τε καὶ τὴν ἀγοράν. Τῶν ιερειῶν αἱ μὲν ἄδουσι, αἱ δὲ παίζουσι. Καὶ ἡ μὲν αὔρα, ἡ δὲ τῶν περιστερῶν θέα χαρὰν ταῖς ιερείαις παρέχει.
- 2 Αἱ ἔλαιαι καλλωπίζουσι τὴν χώραν· τὰς ἔλαιας θαυμάζομεν καὶ ὑπὸ τῇ τῶν ἔλαιῶν σκιᾷ καθεύδομεν.

**δυνάμωσις** potenziamento morfosintattico

Seguendo l'esempio proposto ordina le parole che seguono formando delle frasi, poi traduci.

**Es.** ἔστι τῆς θεὰ ἡ ἐσχάρας Ἐστία → Ἐστία ἔστι ἡ θεὰ τῆς ἐσχάρας  
“Estia è la dea del focolare”.

1. τῶν αἱ μὲν θεῷ δὲ θύουσι αἱ τῇ ιερειῶν ἄδουσι.
2. ἔλαιῶν παρέχει ἡ γραίᾳ σκιὰ τῶν τῇ εὐπάθειαν.
3. πολιτείας εἰσὶν τῇ ἐκκλησίαι τῆς ἀγορᾶ ἐν πολλάκις.
4. φέρει τῇ στρατιᾶς ἡ σωτηρίαν χώρα τῆς ἀνδρείας.

## 4

**Quali atteggiamenti assumere nella vita**

VERSIONE

Indicativo presente attivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1ª declinazione in -α puro, usi delle particelle μέν e δέ.

- 1 Τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν ύπερηφανίαν ἔχθραινομεν· ἡ μὲν γὰρ τὰς συγγενείας διαλύει, ἡ δὲ τὰς διαφορὰς πορίζει. Πολλάκις ἐν τῇ ἀμαθίᾳ ἡ τῶν πονηριῶν αἰτία ἔστι· ἡ ἀμαθία γὰρ τὴν φιλονεικίαν τε καὶ τὴν πανουργίαν καὶ τὰς ἀδικίας τίκτει, τῇ καρδίᾳ δὲ προσάγει τὴν ταλαιπωρίαν, ἐν ταῖς ἐταιρείαις ὀνατρέφει τὴν τῆς περιουσίας ἐπιθυμίαν, ταῖς βασιλείαις παρέχει τὴν φθοράν. Τῇ δὲ σοφίᾳ καὶ τῇ παιδείᾳ παρέχομεν ταῖς μὲν καρδίαις τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν τῆς φιλίας χαράν, τῇ δὲ πολιτείᾳ τὴν ὁμόνοιαν τε καὶ τὴν εὐημερίαν.

**δυνάμωσις** potenziamento lessicale

Il prefisso greco indicante privazione ἀ- (ἀν- dinanzi a parola iniziente per vocale) compare anche in molte parole italiane con il medesimo valore. Servendosi delle definizioni individua i lemmi italiani che iniziano con a- (an-) privativo.

Definizione	Lemma
Parola non accentata	atona
Perdita momentanea della voce	
Assenza di interesse, indifferenza	
Particella indivisibile	
Perdita della memoria	
Dottrina che nega l'esistenza di Dio	
Temporanea sospensione della respirazione polmonare	
Farmaco che sopprime o mitiga il dolore	
Assenza di ordine, governo, autorità	

# unità 3

- Femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α impuro
- Indicativo presente medio-passivo dei verbi in -ω
- Verbi deponenti
- Complemento d'agente e di causa efficiente
- Apposizione
- Congiunzioni καὶ e ἢ
- Congiunzioni correlate καὶ ... καὶ, τε ... καὶ, οὐ μόνον ... ἀλλὰ καὶ

## 5 | Traduci le seguenti frasi.

1. Ἐν τῇ θαλάττῃ τὴν θυελλῶν βίαν δειμαίνουμεν. 2. Ταῖς τῆς ἡμέρας μερίμναις ἔπειται ἡ τῆς ἐσπέρας ἡσυχία. 3. Ἡ μὲν φυγὴ αἰσχύνην φέρει, ταῖς δὲ νίκαις ἔπονται τιμαί. 4. Καθαίρομεν τὰς ψυχὰς καὶ ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην. 5. Ἐν τῇ Ἀττικῇ, χώρᾳ τῆς Εὐρώπης, αἱ ἐλαῖαι αὐξάνονται. 6. Υπὸ τῆς θεᾶς καὶ αἱ τῶν κορῶν εὐχαὶ καὶ αἱ δωρεαὶ στέρεγονται. 7. Ἡ φιλία καταφυγή ἐστι τῆς δυστυχίας ἢ τῆς λύπης. 8. Ἡ τῆς ἀδελφῆς οἰκία ἐστὶν ἐν τῇ τῆς θαλάττης ἀκτῇ. 9. Τῇ στρατιᾷ καὶ τιμῇ καὶ δόξᾳ φέρονται ταῖς ἐν ταῖς μάχαις νίκαις. 10. Ἡ ζωὴ ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν ἔχει. 11. Οὐ μόνον ῥώμην, ἀλλὰ καὶ ἀρετὴν θαυμάζομεν.

## 6 | Il primato di Atene

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α puro e impuro, apposizione.

1. Ἡ Ἀττικὴ χώρα ἐστὶ τῆς Εὐρώπης ἡ χώρα πλουτίζεται καὶ τῇ γεωργίᾳ καὶ τῇ ναυτικῇ  
 2. (“navale” dat. sing. femm.) τέχνῃ. Ἐν τῇ Ἀττικῇ παρὰ (“vicino a” + dat.) τῇ θαλάττῃ εἰσὶ<sup>3</sup>  
 3. Ἀθῆναι. Αἱ Ἀθῆναι, βασίλεια τῶν ἐπιστημῶν τε καὶ τεχνῶν, θαυμάζονται· ἡ τῆς στρατιᾶς  
 4. ἀρετὴ ταῖς Ἀθῆναις νίκην παρέχει ἐν ταῖς μάχαις. Ἐν Ἀθῆναις εἰσὶν ἀγορὰ καὶ ἀγνιαὶ καὶ  
 5. πύλαι καὶ ἄκρα· ἐν τῇ ἀγορᾷ γίγνονται αἱ ἐκκλησίαι. Ποικίλη (“dipinta” nom. sing. femm.) ἡ  
 6. τῶν Ἀθηνῶν στοὰ ἐν τιμῇ ἐστι· ἐν γὰρ τῇ στοᾷ γραφαί εἰσιν. Ἡ Ἀττικὴ ἐλαίας τρέφει· αἱ  
 7. ἐλαῖαι εἰσὶ δωρεὰ τῆς Ἀθηνᾶς (“Atena” gen. sing. femm.), τῆς τῶν Ἀθηνῶν θεᾶς.

## 7 | Vita domestica

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α puro e impuro.

1. Ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν Αθηνῶν ἡ δέσποινα ἄρχει. Ἐν τῇ οἰκίᾳ γὰρ βιοτεύουσι δέσποινα  
 2. καὶ θεράπαιναι. Ἀριάδνη ἡ δέσποινά ἐστι καὶ ἐπιτάττει ταῖς θεραπαίναις. Αἱ δὲ ταῖς τῆς  
 3. δεσποίνης ἐντολαῖς πείθονται, ἐπέρχονται καὶ τάς τῆς οἰκίας θύρας ἀνοίγουσι καὶ ἡ  
 4. δέσποινα ἐξέρχεται καὶ διαβαδίζει. Πρὸς ἐσπέρας (“verso sera”) αἱ μὲν θεράπαιναι τὴν  
 5. τράπεζαν παρασκευάζουσι, ἡ δὲ δέσποινα ταῖς θεαῖς θύει καὶ δωρεὰς παρέχει. Πολλάκις  
 6. ἡ δὲ Ἀριάδνη ἐνκομιάζει τὰς θεραπαίνας καὶ αἱ μὲν θεράπαιναι τῇ τῆς δεσποίνης εὔνοιᾳ  
 7. χαίρουσιν.

## 8

## Armonia tra sorelle

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili della 1<sup>a</sup> declinazione in -α puro e impuro.

- 1 Τῶν ἀδελφῶν ἡ μὲν τῇ Ἀφροδίτῃ, ἡ δὲ τῇ Ἐστίᾳ θύει, ἡ δὲ συκᾶς λέγει, ἡ δὲ ἄδει ἐν τῇ οἰκίᾳ. Αἱ δὲ φεύγουσι τὰς τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίας καὶ στέργουσι τὴν ὄμόνοιαν, χαρὰ γάρ εἰσι τῆς οἰκίας. Καθ' ἡμέραν ("ogni giorno") ἡ μὲν ἀδελφὴ κλώθει, ἡ δὲ ράπτει τὰς στολάς, ἡ δὲ καθαίρει τὴν οἰκίαν, ἡ δὲ μάσσει τὰς μάζας. Ταῖς τῶν ἀδελφῶν ωδαῖς ἡ οἰκία καὶ ἡ αὐλὴ χλάζουσι. Ὑπὸ τῆς κώμης θαυμάζεται ἡ τῶν ἀδελφῶν σπουδὴ.

## δυνάμωσις potenziamento lessicale

Completa la tabella tenendo presente che nei derivati italiani le radici di οἰκία "casa" e ψυχή "anima" si presentano come prefissi nella forma **eco-** e **psico-**.

Definizione	1 <sup>a</sup> forma nominale	2 <sup>a</sup> forma nominale	derivato
insieme delle risorse e delle attività rivolte alla loro proficua utilizzazione	οἰκ- +	νόμος ("legge")	economia
scienza che studia le relazioni dei viventi tra loro e con l'ambiente		λόγος ("discorso")	.....
scienza che analizza i processi e i fenomeni consci e inconsci dell'animo		λόγος ("discorso")	.....
farmaco che agisce sulla mente modificando umore e comportamento		φάρμακον ("medicina")	.....
cura dei disturbi della mente	ψυχ- +	θεραπεία ("cura")	.....
terapia di gruppo che sfrutta la messa in scena di tipo teatrale del proprio vissuto		δρᾶμα ("azione")	.....

# unità 4

- Maschili della 1ª declinazione
- Imperativo presente dei verbi in -ω e di εἰμί
- Complemento predicativo del soggetto e dell'oggetto
- Infinito presente dei verbi in -ω e di εἰμί
- Genitivo di pertinenza
- Complementi di luogo (nozioni preliminari)

## 9 Traduci le seguenti frasi.

1. Οἱ προδόται τὴν τῆς στρατιᾶς ἔτταν βούλονται. 2. Ἐπιμέλειαν φέρετε τῇ τε ἀρχῇ καὶ τῇ τελευτῇ τῆς παιδείας. 3. Δεῖ ἀποκτείνειν τοὺς προδότας. 4. Ὁ ποιητὴς πηγὴ τῆς ἡδονῆς νομίζεται. 5. Ὡ μαθητά, νόμιζε τὴν ιστορίαν τῆς σοφίας ἀρχήν. 6. Ἐν τῇ τῶν Σπαρτιατῶν στρατιᾷ ἐισιν ὄπλιται καὶ τοξόται. 7. Οἱ οἰκέται οὐχ ὑπομένουσι τὴν τοῦ δεσπότου ὄργὴν καὶ φεύγουσι ἐκ τῆς χώρας. 8. Τῷ δικαστῇ πρέπει στέργειν τὴν δικαιοσύνην. 9. Προσήκει τοῖς μαθηταῖς τὴν γραμματικὴν μανθάνειν. 10. Οἱ στρατιῶται διὰ τῆς χώρας πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν. 11. Ὁ Εὐφράτης ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας εἰς Βαβυλωνίαν ἔρχεται. 12. Ἐν τῇ τῶν πολιτῶν εὐσεβείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν δικαιοσύνῃ ἡ τῆς πολιτείας ρώμη ἐστίν.

## 10 Invocazioni delle ragazze e dei ragazzi

VERSIONE

Indicativo presente, imperativo, infinito attivo e medio-passivo dei verbi in -ω, femminili e maschili della 1ª declinazione, apposizione, compl. di luogo.

1. Ἐν ταῖς ἑορταῖς αἱ κόραι ταῖς θεαῖς στεφάνας προσφέρουσι καὶ οὕτως ἔνχονται: “Σπουδαίως  
 2. (“con zelo” avv.) ἴκετενομεν· φυλάσσετε, ὃ θεαί, τὴν τῶν Ἀθηνῶν χώραν, τὰς μὲν μερίμνας  
 3. πλάζετε καὶ τὰς θυέλλας ἐκ θαλάσσης ἐκβάλλετε, ταῖς δὲ ἀρούραις ἀμύνετε. Τῇ μὲν εἰρήνῃ  
 4. τὴν εὐτυχίαν ἔχομεν, ταῖς δὲ μάχαις τὴν διαφθοράν”. Καὶ οἱ νεανίαι εὔχονται: “Ω θεαί,  
 5. σωτηρία τῶν πολιτῶν, μαχόμεθα καὶ τὴν χώραν στέγομεν, ἀλλὰ ἐν εἰρήνῃ διάγειν ἐθέλομεν  
 6. καὶ ἐν εὐθυμίᾳ αὐξάνεσθαι. Ἐπικουρίαν παρέχετε ἀντὶ (“in cambio di” + gen.) τῶν θυσιῶν  
 7. καὶ δωρεῶν.

## 11 Un'avventura a lieto fine

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω, femminili e maschili della 1ª declinazione, compl. di luogo.

1. Εν τῇ ἀκτῇ αἱ κόραι σφαῖρα παίζουσι. Πίπτει δ’ ἡ σφαῖρα εἰς θάλατταν καὶ αἱ κόραι κράζουσι  
 2. καὶ κλαίουσι. Νεανίας δ’ οὐ μακρὰν (avv. “lontano”) νέμει χιμαιρῶν ἀγέλην, ἀκούει δὲ τὰς  
 3. κορῶν οἰμωγάλας καὶ εἰστρέχει. Η τῶν κορῶν μέριμνα τὴν τοῦ νεανίας ψυχὴν ταράσσει. Οτε  
 4. (“quando”) γιγνώσκει τὴν τῶν οἰμωγῶν αἰτίαν, εἰς τὴν θάλατταν έαυτὸν μὲν ρίπτει (“si getta”)  
 5. καὶ σπουδῇ νήχει: λαμβάνει δὲ τὴν σφαῖραν καὶ ταῖς κόραις ἀναφέρει. Χαίρουσι αἱ κόραι  
 6. καὶ τῷ νεανίᾳ φιλίαν παρέχουσιν.

## 12

## Marinai e contadini

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω, femminili e maschili della 1<sup>a</sup> declinazione, compl. di luogo, pred. del soggetto.

1 Ἐν τῇ χώρᾳ ναῦται καὶ ἀρόται (ἀρότης -ου, ὁ “aratore”) οἰκίζουσιν· οἱ μὲν ναῦται τὰς σκάφας  
 2 (σκάφη -ης, ἡ “barca”) ἔχουσι καὶ κατὰ θάλατταν (“per mare”) τὴν ἐμπορίαν πράττουσιν  
 3 (“si occupano di” + acc.), οἱ δὲ ἐργάται τὴν γεωργίαν πράττουσιν. Οὕτως τῇ τῶν ναυτῶν  
 4 ἐμπορίᾳ καὶ τῇ τῶν ἐργατῶν γεωργίᾳ οἱ τῆς χώρας οἰκηται χρήματα (“ricchezze” acc. plur.  
 5 neut.) ἀθροίζουσι καὶ τῇ χώρᾳ φήμην παρέχουσιν. Ἀλλ’ ἐνίοτε (“talvolta”) ἐκ θαλάττης  
 6 παραγίγγονται οἱ πειραταί· τοῖς ναύταις ἐπιβουλεύουσιν ἢ κρύφα (“di nascosto” avv.) ταῖς  
 7 ἀκταῖς πλησιάζουσι καὶ τὴν χώραν ἀρπάζουσιν. Ἀλλ’ οἱ ναῦται καὶ οἱ ἀρόται ταῖς λόγχαις  
 8 τοὺς πειρατὰς εἰς φυγὴν τρέπουσιν. Μετὰ (“dopo” + acc.) τὴν τῶν πειρατῶν φυγὴν οἱ ναῦται  
 9 καὶ οἱ ἀρόται θυσίας ταῖς θεαῖς παρέχουσιν· αἱ θεαὶ γὰρ σώτεραι τῆς χώρας σέβονται.

## σκέψις reflectione sul testo

Rispondi alle seguenti domande.

1. Rifletti sui dativi presenti nel testo e trascrivili nella tabella in base alla loro funzione logica:  
 τῇ... ἐμπορίᾳ καὶ τῇ... γεωργίᾳ ■ τῇ χώρᾳ ■ τοῖς ναύταις ■ ταῖς ἀκταῖς ■ ταῖς λόγχαις ■ ταῖς θεαῖς

compl. di termine	compl. di mezzo	compl. di vantaggio	compl. di svantaggio
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

2. Riconosci le determinazioni di luogo presenti nel testo e specificane il tipo (stato in luogo, moto da luogo, moto a luogo, moto per luogo) .....

3. Nella frase αἱ θεαὶ γὰρ σώτεραι τῆς χώρας σέβονται quale funzione logica svolgono i due nominativi? .....

## 13

## I buoni cittadini

VERSIONE

Indicativo presente, infinito attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili e maschili della 1<sup>a</sup> declinazione, apposizione, pred. dell'oggetto, gen. di pertinenza.

1 Οἱ πολῖται τῇ δημοκρατίᾳ ἢ ἀριστοκρατίᾳ ἢ μοναρχίᾳ τὴν χώραν πολιτεύουσιν. Ή τῶν θεῶν  
 2 εὑνοια οὐ μόνον ὄμονοιαν τῇ πολιτείᾳ φέρει ἀλλὰ καὶ εὐτυχίαν· οἱ πολῖται γὰρ τὴν σοφίαν  
 3 ρίζαν τῆς ὄμονοίας νομίζουσι, στέργονται τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν τῶν ἀδικιῶν ἐπιθυμίαν  
 4 φεύγονται· θεραπεύονται γὰρ τὴν τῆς οἰκίας ἑστίαν, τὴν τῆς γεωργίας ἐπιμέλειαν καὶ τὰς  
 5 τέχνας· αἱ τέχναι δωρεάί εἰσι τῆς θεᾶς Αθηνᾶς (“Atena”, gen. sing. femm.), καὶ ταῖς θυσίαις οἱ  
 6 πολῖται τὰς θεὰς σέβουσιν. Τῶν πολιτῶν ἔστι σώζειν τὴν δόξαν καὶ καρτερία ἀντέχεσθαι  
 7 ταῖς μερίμναις. Ἐν τῇ ἀγαθῇ (“buona”, agg., dat. sing. femm.) πολιτείᾳ οὐκ ταῖς μαχαίραις  
 8 ἢ ἀσφάλεια παρέχεται, ἀλλὰ τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ ἀνδρείᾳ. Ή τῆς ψυχῆς ἀρετὴ μετὰ (“insieme  
 9 α” + gen.) τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης ἐλευθερίαν τε καὶ ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν τοῖς  
 10 πολίταις φέρει.

## 14

**Vivere secondo giustizia e virtù**

VERSIONE ■■■ Indicativo presente, infinito attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili e maschili della 1ª declinazione, gen. di pertinenza, compl. di luogo.

- 1 Ἔστι τοῦ πολίτου ταῖς ἀρχαῖς πείθεσθαι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ πολῖται τοῖς νομοθέταις πείθονται. Ωσπερ (avverbio) τῷ νομοθέτῃ, οὗτως τοῖς δεσπόταις καὶ οἰκέταις ἡ δικαιοσύνη πρέπει. Ἡ δὲ ἀπείθεια καὶ ἡ βίᾳ καὶ ἡ ἀδικία οὐκ ἐλευθερίαν ἀλλὰ τὰς ἀτυχίας παρέχουσιν.
- 2 Προσήκει γὰρ τοῖς πολίταις φεύγειν τὴν ἀδικίαν, στέργειν δὲ τὴν ἰσονομίαν τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἀρετῇ· οὐκ γὰρ ἐν τῷ πλούτῳ ("ricchezza" dat. sing. masch.) ἀλλὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡ οὐσία καὶ ἡ πενία εἰσίν.
- 3
- 4
- 5
- 6

## 15

**Il silenzio è d'oro**

VERSIONE ■■■ Indicativo e infinito presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili e maschili della 1ª declinazione, gen. di pertinenza, compl. di luogo.

- 1 Ἡ γλῶττα μὲν πολλάκις αἰτία ἔστι τῶν δικῶν· ἡ δὲ γὰρ προτρέχει τῆς διανοίας, ἐπιφέρει τὴν ὄργὴν καὶ βλάβην καὶ τῇ ἀκρατείᾳ ἀμαρτίας τε καὶ δυστυχίαν τίκτει. Πρέπει πιστεύειν ταῖς τῶν ποιητῶν γλώτταις· οἱ δὲ παιδεύονται, τὴν ἀλήθειαν λέγουσι, τὰς ἐπιθυμίας θεραπεύουσιν. Ἡ μὲν παιδεία, πηγὴ τῆς σοφίας, ἀρχή ἔστι τῆς εὐδαιμονίας, ἡ δὲ γλῶσσα ρίζα τῶν μεριμνῶν. Ἔστι τῶν πολιτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔρχεσθαι καὶ μετρίως (avverbio) λέγειν, τοῦ ὑπηρέτου ἀκούειν καὶ πείθεσθαι.
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

## 16

**La funzione civica della poesia ad Atene**

VERSIONE ■■■ Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, femminili e maschili della 1ª declinazione, compl. di luogo.

- 1 Αἱ Ἀθῆναι χώρα εἰσὶ τῶν ποιητῶν· οἱ δὲ τῇ τέχνῃ ταῖς πολίταις παρέχουσιν ἥδονὴν καὶ καταφυγὴν τῶν μεριμνῶν καὶ λυπῶν. Ταῖς φόδαῖς οἱ ἀκροαταὶ οὐ μόνον τέρπονται ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν τρέπονται· οἱ ποιηταὶ γὰρ ἄδουσι τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀνδρείαν, τὰς τῶν ἀθλητῶν νίκας, τὴν τῶν πολιτῶν ὁμόνοιαν καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμνοῦσι (= ὑμνέουσι) τὴν τῶν θεῶν μεγαλωσύνην. Τὴν φόδην καὶ τὴν μουσικὴν συναρμόζουσιν· ἄδουσι γὰρ τῇ λύρᾳ καὶ τῇ κιθάρᾳ καὶ πολλάκις χορείας ἄγουσιν. Αἱ τραγῳδίαι τε καὶ αἱ κομῳδίαι τῶν ποιητῶν τοὺς πολίτας παιδεύονται· οἱ θεαταὶ γὰρ ἐκ τῆς θέας τῶν τραγῳδιῶν καὶ τῶν κομῳδιῶν τὴν βίαν τῆς μοίρας καὶ τὴν διαφθορὰν τῆς ἀσεβείας μανθάνουσιν.
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

## unità 5

- Sostantivi della 2<sup>a</sup> declinazione maschili, femminili e neutri
- Negazione οὐ e μή
- Concordanza: il soggetto neutro plurale
- Complementi di luogo: stato in luogo, moto a luogo, moto da luogo, moto per luogo
- Congiunzioni ὅτε, ώς, εἰ, ἐπειδή

17

Traduci le seguenti frasi.

1. Ω πολῖται, μὴ ἄρχετε πολέμου, ἀλλ' ἐν τῷ πολέμῳ μὴ φόβον ἔχετε. 2. Τοῖς μὲν τῶν θεῶν λόγοις πιστεύομεν· τοῖς δὲ τῶν ἀνθρώπων νόμοις πειθόμεθα. 3. Οἱ ἀνθρωποι οὐκ ἐν τῷ οἴκῳ τὸν πλοῦτον ἢ τὴν πενίαν ἔχουσιν, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ. 4. Ως ὁφθαλμοὶ τὰ ἄστρα ἐν τῷ οὐρανῷ λάμπουσιν. 5. Ὁδός ἐστιν ἡ θάλαττα· ἀπὸ τῆς ἡπείρου εἰς τὰς νήσους ἄγει. 6. Ἐν τῷ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμῳ σύμμακον ἔχομεν τὸν θεόν. 7. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου κατὰ τὸ ἄκρον Σουνίον εἰσιν. 8. Ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ λαβύρινθός ἐστι, τοῦ Μινωταύρου οἶκος. 9. Κῦρος ἄγει τοὺς στρατιώτας ἔξω τῆς χώρας καὶ στρατοπεδεύει πλησίον τοῦ ποταμοῦ. 10. Ἐπεὶ θνήσκει Δαρεῖος, Τισαφέρνης διαβάλλει Κῦρον. 11. Ως ἡ θύελλα παραγίγνεται, τὰ θηρία εἰς τὰ σπήλαια φεύγει.

18

La distruzione di Pompei ed Ercolano

VERSIONE

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione maschili, femminili e neutri, compl. di luogo, sub. temporale.

1. Ἐξαίφνης (avverbio) ἐξ ἡμέρας σκότος γίγνεται· νεφέλη τὴν τοῦ οὐρανοῦ θέαν τοῖς 2. ἀνθρώποις καλύπτει, ἀνεμος οὐκ ἔνεστι, τὰ ζῶα ταράσσεται. Ὄτε τὸ Βέσβιον (Βέσβιον 3. -ου, τό “Vesuvio”) ἐκβάλλει λίθους τε καὶ φλογιμούς, οἱ οἰκηταὶ φεύγουσιν, οἱ μὲν ἐκ τῶν 4. οἰκιῶν εἰς τὰς ἀγνιάς, οἱ δὲ ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χέρσον· καὶ ἐπὶ τὴν τε ἥπειρον καὶ 5. τὴν θάλασσαν τὸ Βέσβιον τέφραν ἀμύθητον (“indescrivibile” acc. sing. femm.) ἐκχέει· ἡ δὲ 6. νεφέλη κατέχει τοὺς ἀνθρώπους τά τε ζῶα καὶ τὰς οἰκίας, τὴν χώραν κρύπτει, διαφθείρει τό 7. τε Ἡρκουλάνεον (Ηρκουλάνεον -ου, τό “Ercolano”) καὶ τοὺς Πομπηίους (Πομπηίοι -ων, οἱ 8. “Pompei”). Η αἰθάλη ἔρχεται καὶ εἰς Ἀφρικὴν καὶ εἰς Συρίαν καὶ εἰς Αἴγυπτον, προέρχεται 9. καὶ εἰς τὴν Ρώμην. Ἐπειδὴ καὶ τὸν ἥλιον ἐπισκίαζει, ὁ φόβος τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς 10. καταλαμβάνει.

## 19

## Il dono del vino

VERSIONE ■ ■ ■

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione maschili, femminili e neutri, pred. dell'oggetto, compl. di luogo, sub. temporale-causale.

1 Οἱ τῆς ἀμπέλου καρποὶ οἶνον φέρουσιν. Ὄμηρος δὲ τῶν ἀνθρώπων τροφὴν λέγει τὸν σῖτον  
 2 καὶ τὸν οἶνον. Σῖτος καὶ οἶνος τοῖς ἀνθρώποις ἐν πόνοις ῥώμῃ παρέχουσιν, ἐν δὲ νόσοις  
 3 οἶνος πολλάκις φάρμακόν ἔστιν. Ἀλλ’ ὁ οἶνος καὶ κίνδυνός ἔστι τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὴ  
 4 τὴν διάνοιαν ταράσσει καὶ τὴν βουλὴν ἀφανίζει. Οἱ δὲ ποιηταὶ τὸν οἶνον δῶρον Διονύσου  
 5 νομίζουσιν· ὁ δὲ θεὸς γίγνεται ἐκ τοῦ τῶν θεῶν δεσπότου καὶ τῆς νύμφης Σεμέλης· διὸ (avv.)  
 6 ἡ δὲ Ἡρα τὸν νεανίαν ἔχθραίνει καὶ ἐμβάλλει τὴν μανίαν τῷ Διονύσῳ. Ὁ δὲ πρῶτον (avv.)  
 7 διὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Συρίαν διαβαίνει, ἐπειτα (avv.) δ’ ἐπὶ τοὺς Ἰνδοὺς ἥκει.

## δυνάμωσις potenziamento morfosintattico

Completa le seguenti frasi con la congiunzione appropriata e poi traduci.

τε... καί ■ καί... καί ■ οὐ ■ οὐδέ ■ ἀλλά ■ οὐ μόνον... ἀλλὰ καί...

1. Ο δὲ οἶνος ἐν ταῖς νόσοις φάρμακόν ἔστιν, ..... τὰς μερίμνας ..... λύει.
2. ..... ὁ σῖτος ..... ὁ οἶνος τῶν ἀνθρώπων τροφὴν είσιν.
3. ..... ἡ μέθη ἀμύνει τὸν τοῦ θανάτου φόβον.
4. Ο δὲ οἶνος ..... τροφή ἔστι ..... φάρμακον.
5. Ἡ δέ ..... διάνοια ..... ἡ βουλὴ τῷ οἴνῳ ταράσσονται.

## 20

## La battaglia presso il fiume Granico

VERSIONE ■ ■ ■

Indicativo presente attivo e medio-passivo dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione maschili, femminili e neutri, compl. di luogo, sub. temporale-causale.

1 Ο μὲν Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ πρὸς τοὺς Πέρσας μάχεσθαι βούλεται, τὸν Ἐλλήσποντον  
 2 διαβαίνει καὶ παρὰ τὴν Ἀβυδον στρατοπεδεύεται· οἱ δὲ Πέρσαι εἰς τὸν πόλεμον  
 3 παρασκευάζονται. Ο μὲν στρατεγὸς τῶν Ἐλληνικῶν ("greci", agg., gen. plur. masch.)  
 4 μισθοφόρων συμβουλεύει τοῖς βαρβάροις ἀνάγειν τὴν στρατιὰν εἰς τὸ μέσον ("al  
 5 centro") τοῦ πεδίου καὶ ἀναγκάζειν τὸν Ἀλέξανδρον ἀπέρχεσθαι ἐκ τῆς θαλάττης. Οἱ δὲ  
 6 σατράπαι ἐναντιοῦνται (= ἐναντίονται), ἐπειδὴ τὰ φρούρια τοῖς πολεμίοις καταλείπειν οὐ  
 7 βούλονται, καὶ εὐθὺς (avv.) μάχην συνάπτειν ἐθέλουσιν. Ἡ μάχη παρὰ τῷ Γρανίκῳ ποταμῷ  
 8 γίγνεται· έκατέρωθεν ("da entrambe le parti") οἱ μὲν στρατιῶται ἀνδρείως ("valorosamente")  
 9 μάχονται, οἱ δὲ βάρβαροι εἰς φυγὴν τρέπονται. Μόνον οἱ μισθοφόροι ὑπομένουσιν, τέλος  
 10 ("alla fine") δὲ διαφθείρονται. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος τὰς Σάρδεις ("Sardi" acc. plur. femm.)  
 11 ἐγχειρίζει καὶ ταῖς Ἐλληνικαῖς πόλεσι ("città greche" dat. plur. femm.) τὴν ἐλευθερίαν ἐκ  
 12 τῆς ἀρχῆς τῶν Περσῶν παρέχει.

# unità 6

- Aggettivi della 1<sup>a</sup> classe a tre e a due terminazioni
- Posizione attributiva e predicativa
- Avverbio greco
- Aggettivo sostantivato
- Concordanza dell'aggettivo predicativo e del nome del predicato

## 21 Traduci le seguenti frasi.

1. Ἐπὶ τῇ τῶν Ἀθηνῶν ἄκρᾳ τὸ ἱερόν ἔστι τὸ τῆς ἀρχαίας θεᾶς. 2. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀγαθοὶ τὰ παιδία παιδεύονται τοῖς τῶν σοφῶν λόγοις καὶ ταῖς γνώμαις. 3. Τὴν ἀθάνατον θεὰν οὕτε τὰ τόξα φονεύει, οὕθ’ αἱ νόσοι φθείρουσιν. 4. Μακρὰ καὶ χαλεπή ἔστιν ἡ τῆς ἀρετῆς ὁδός. 5. Οἱ ἄνθρωποις ὁ σοφὸς οὐκ πείθεται τῷ ἀδίκῳ λόγῳ. 6. Τοῖς Σπαρτιάταις τοῖς παλαιοῖς αἰσχρόν ἔστιν ἄλλας τέχνας μανθάνειν πλὴν τῶν εἰς τὸν πόλεμον. 7. Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἀγαθοὶ καὶ χρηστοί εἰσιν, οἱ δὲ κακοὶ καὶ πονηροί. 8. Κοινῇ ἀριστίζονται ἐν τῇ Σπάρτῃ οἱ πλουσίοι καὶ οἱ ταπεινοί. 9. Ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἀνδρείως μάχονται, οἱ βάρβαροι εἰς φυγὴν τρέπονται. 10. Πρῶτος τῶν ποιητῶν Ὄμηρος νομίζεται.

## 22 La donnola e la lima

VERSIONE

Indicativo presente, infinito e imperativo dei verbi in -ω, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi della 1<sup>a</sup> classe, avverbi, sub. temporali.

1. Γαλῆ (“donnola” nom. sing. femm.) εἰσέρχεται εἰς δημιουργοῦ ἐργαστήριον καὶ ἐκεῖ ρίνην  
2. εὑρίσκει καὶ εὐθύμως περιλείχει· νομίζει γὰρ τὴν ρίνην τροφήν. Ἡ δὲ ρίνη τὴν τοῦ θηρίου  
3. γλῶσσαν τιτρώσκει, ἄλλὰ ἡ γαλῆ οὐ παύεται. Ἀράχνη δὲ τὴν τοῦ ζώου ἄνοιαν μέμφεται  
4. καὶ λέγει. “Ω ἀσυλλόγιστον ζῷον, λῆγε τοῦ ματαίου πόνου. Οὐ γὰρ ἔξεστι τὸν σίδηρον  
5. ἔσθίειν”. Ἀλλ’ ὅμως ἡ γαλῆ οὐ πείθεται καὶ καρτερῶς τὴν λύπην φέρει, καὶ θαρσαλέως οὐ  
6. παύεται, ἔως (“finché”, cong.) τὴν γλῶσσαν ἀναλίσκει.

## 23 Teseo uccide il Minotauro

VERSIONE

Indicativo presente, infinito dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi della 1<sup>a</sup> classe, pred. del soggetto, compl. di luogo, sub. temporali.

1. Κατὰ (“secondo” + acc.) τοὺς μύθους Δαίδαλος ὁ Ἀθηναῖος κατασκευάζει τὸν λαβύρινθον  
2. ἐν Κρήτῃ, τῇ νήσῳ φανερῷ διὰ (“a causa di” + acc.) τὸν Μινώταυρον. Οἱ λαβύρινθος οἰκία  
3. ἔστιν ἐνθεν (“da dove”) χαλεπόν ἔστιν ἔξέρχεσθαι διὰ τοὺς ἀναριθμήτους καὶ πολυπλόκους  
4. μαιάνδρους. Υστέρῳ δὲ χρόνῳ ἔρχεται εἰς Κρήτην Θησεύς (“Teseo” nom. sing. masch.). τὸν  
5. Μινώταυρον μὲν κτείνει, σῶς (“incolume” nom. sing. masch.) δὲ ἔξέρχεται ἐκ τοῦ λαβυρίνθου  
6. βιηθείᾳ τῆς Ἀριάδνης καὶ σὺν (“insieme a” + dat.) τῇ παρθήνῳ φεύγει. Ως δὲ ὁ Κρητικὸς  
7. τύραννος αἰσθάνεται (“si accorge di” + gen.) τῆς φυγῆς, νομίζει τὸν Δαίδαλον αἴτιον καὶ  
8. βούλεται τὸν οἰκοδόμον σὺν τῷ υἱῷ Ἰκάρῳ ἐν τῷ λαβυρίνθῳ εἴργειν.

## 24

**Dedalo, architetto sventurato**VERSIONE  
■■■

Indicativo presente, infinito dei verbi in -ω, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi della 1<sup>a</sup> classe, compl. di luogo, avverbi, sub. causali.

1 Ό δὲ λαβύρινθος λαμπρὸν ἔργον τοῦ Δαιδάλου νομίζεται. Ό δὲ τῇ ἐμπειρίᾳ μὲν τῶν ἄλλων  
 2 ἀνθρώπων διαφέρει (diaféreō “distinguersi da qualcuno [gen.] in qualcosa [dat.]”), διὰ (“a causa  
 3 di” + acc.) δὲ τὴν θαυμαστὴν σοφίαν τοῖς θεοῖς ὅμοιος νομίζεται. Μίνως (“Minosse” nom. sing.  
 4 masch.) δέ, ὁ τῆς Κρήτης τύραννος, ἐπεὶ βούλεται κολάζειν Δαιδάλον καὶ κωλύει (κωλύω  
 5 “impedire qualcosa [gen.] a qualcuno [acc.]”) αὐτὸν καὶ τὸν νιὸν Ἰκαρον τοῦ νόστου εἰς  
 6 Ἀθήνας, ἐν τῷ λαβυρίνθῳ εἴργει· ἀλλὰ Δαιδάλος τῷ τυράννῳ οὐ πείθεται, τὴν ἐλευθερίαν  
 7 νεῷ δόλῳ πορίζεται. Λάθρᾳ (avv.) γὰρ θαυμαστὰ πτερὰ πορίζεται, ἐπειτα σὺν (“insieme” +  
 8 dat.) τῷ νιῷ πέτεται ἐν μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ πόντου. Συμβουλεύει δὲ τῷ Ἰκάρῳ μὴ  
 9 ἄγαν (avv.) πλησιάζειν τῇ τοῦ ἡλίου φοβερᾷ βίᾳ. ἐπεὶ δὲ ὁ νιὸς οὐ πείθεται, διαλύεται τὰ  
 10 πτερὰ αὐτοῦ (“sue, di quello”) καὶ ὁ ἄθλιος νεανίας καταπίπτει εἰς τὸν πόντον καὶ ἀποθνήσκει.  
 11 Ό δὲ Δαιδάλος, ὑπὸ τῆς λύπης ταράσσεται καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Σικελίαν.

## 25

**Tirteo e le sue elegie**VERSIONE  
■■■

Indicativo presente, infinito e imperativo dei verbi in -ω, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi 1<sup>a</sup> classe, pred. dell'oggetto, compl. di luogo, avverbi, sub. causali.

1 Ἐν τῷ πολέμῳ τῷ δευτέρῳ πρὸς τοὺς Μεσσηνίους, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἀργαλέας ἥσσας  
 2 πάσχουσι καὶ βούλονται φάρμακον τῇ δυστυχίᾳ, χρῶνται (= χράονται + dat. “consultare  
 3 l’oracolo”) τῷ ἐν Δελφοῖς. Ό θεὸς κελεύει (+ acc.) τοὺς Σπαρτιάτας λαμβάνειν στρατηγὸν ἐκ  
 4 τῶν Ἀθηναίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὑπερηφάνως στρατηγὸν Τυρταῖον (Τυρταῖος -ου, ὁ “Tirteo”)  
 5 πέμπουσιν, ποιητὴν δύσμορφον καὶ χωλόν. Ό δέ, ἄπειρος τῆς πολεμικῆς τέχνης, ἐλεγεῖα  
 6 συγγράφει καὶ οἱ Σπαρτιάται, μάλιστα (avv.) οἱ νεανίαι, ταῖς τοῦ ποιητοῦ συμβουλαῖς  
 7 παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν. Ἐν ταῖς ἐλεγείαις ἄδει ὁ Τυρταῖος τὸν θάνατον τὸν καλὸν  
 8 καὶ μέμφεται κακίαν τε καὶ δειλίαν. “Ω νέοι, ἀνδρείως μάχεσθε· καλόν ἐστιν γὰρ ἐν τοῖς  
 9 προμάχοις ἀποθνήσκειν· αἰσχρὸν δὲ καταλείπειν θανάτῳ τοὺς γεραιοὺς καὶ βλέπειν τοὺς  
 10 ιδίους φίλους ἐν δουλείᾳ.”

**σκέψις** riflessione sul testo

**Rispondi alle seguenti domande.**

1. Che tipo di proposizione è ἐπεὶ... πάσχουσι καὶ βούλονται (rr. 1-2)? Da quali altre congiunzioni può essere introdotta questo tipo di subordinata?
2. Quale funzione logica esprimono gli accusativi στρατηγόν, Τυρταῖον, ποιητήν (rr. 4-5)?
3. Che tipo di complemento è espresso dal dativo ταῖς... συμβουλαῖς (r. 6)?
4. Nell'espressione τὸν θάνατον τὸν καλὸν (r. 7) che posizione ha l'aggettivo? Quale traduzione daresti di τὸν θάνατον καλόν?

## 26

**Avidità punita**VERSIONE  
B

Indicativo presente, infinito e imperativo dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi della 1<sup>a</sup> classe, pred. dell'oggetto, compl. di luogo, avverbi, sub. temporali-causali.

1 Ἀνθρωπος φιλάργυρος ὅλην τὴν οὐσίαν ἔξαργυρίζεται, ἐκ τοῦ ἀργυρίου χρυσοῦν ("d'oro")  
 2 acc. sing. masch.) σφαῖραν πλάττει: ἔπειτα δὴ ἐν κρυπτῷ τόπῳ κατορύσσει καὶ καθ' ἡμέραν  
 3 ("ogni giorno") ἐκεῖσε ἔρχεται καὶ τὸν θησαυρὸν βλέπει. Ἐργάτης δὲ τὸν φιλάργυρον  
 4 σκοπιάζει: ἐπεὶ τὸ κρυπτάδιον ἐπιγιγνώσκει, ἀνορύσσει καὶ τὴν σφαῖραν ἀναλαμβάνει. Ὄτε  
 5 ὁ φιλάργυρος ἔρχεται καὶ κενὸν τὸν τόπον βλέπει, ὀδύρεσθαι ἄρχεται καὶ οἰμώζει. Ἐν τῷ  
 6 μεταξὺ χρόνῳ ὁδίτης ἐπιγίγνεται, πυνθάνεται δὲ τὴν λύπης αἴτιαν καὶ πρὸς τὸν δύστηνον  
 7 λέγει: "Μὴ οὕτως ὁδύρου: οὐδὲ γάρ, ἔχων τὸν χρυσόν, εἶχες ("infatti, pur avendo l'oro, non  
 8 avevi niente"). Λίθον λάμβανε καὶ ἀντί ("al posto di" + gen.) χρυσοῦ κατόρυσσε: νόμιζε οὖν  
 9 ἔχειν τὸν θησαυρόν. Ἡ χρεία γὰρ τῷ φιλαργύρῳ ἵση ἐστίν". Ωσπερ ό μῆθος διδάσκει, ὅτε ἡ  
 10 οὐσία οὐκ ὠφέλειαν παρέχει, μάταιον ἐστιν.

## 27

**Una proposta indecente**VERSIONE  
B

Indicativo presente, infinito dei verbi in -ω e di εἰμί, 1<sup>a</sup> e 2<sup>a</sup> declinazione, aggettivi della 1<sup>a</sup> classe, pred. dell'oggetto, avverbi.

1 Ξέρξης ἀγγέλους ἀποστέλλει τοῖς Σπαρτιάταις καὶ κελεύει τὰ ὅπλα καταλείπειν· βούλεται  
 2 γὰρ ποιεῖν (= ποιέειν) τοὺς Σπαρτιάτας συμμάχους τῶν Περσῶν. Οἱ δὲ Σπαρτιάται ἀκριβῶς  
 3 ἀκούουσι τῶν ἀγγέλων καὶ οὕτως ἀποκρίνονται: "Τὰ μὲν ὅπλα οὐ καταλείπομεν· γὰρ  
 4 ἀδύνατόν ἐστι ἀνευ ὅπλων σύμμαχοι εἶναι. Καὶ μὲν τοῖς Σπαρτιάταις αἰσχρόν ἐστι ἄλλας  
 5 τὲχνας μανθάνειν πλὴν (prep. impropria + gen.) τῶν εἰς τὸν πόλεμον".

**δυνάμωσις** potenziamento lessicale

Partendo dagli aggettivi forma i corrispondenti sostantivi femminili astratti in -ια e in -εια, poi traducili. Completa la tabella secondo il modello proposto.

aggettivo	significato	sostantivo	significato
ἄδικος	ingiusto	ἀδικία	ingiustizia
ἐλεύθερος			
κακός			
σοφός		σοφία	
αἴτιος			
ἀνδρεῖος			coraggio
φίλος			
ἡσυχος	tranquillo		
πρόθυμος			
σύμμαχος			
παράνομος			trasgressione